

Posudek bakalářské práce
Kateřina Matesová:
Charles University International Club
a jeho role v procesu vytváření pozice ve strukturách globalizované společnosti
Fakulta humanitních studií University Karlovy
bakalářské studium humanitní vzdělanosti, 2013

Úvod

Globalizace a v jejím důsledku i stále rostoucí migrace a její význam jsou nepochybně tématem natolik významným, že přitahují pozornost mnoha absolventských prací. Volbu tématu, které se zabývá jediným z jejich projevů, totiž studentskou migrací prostřednictvím zkoumání funkce studentského spolku, je tedy možné ocenit „shora“ pro jeho aktuálnost i „zdola“ pro správně pokorné mikroměřítko.

1. Obsahová stránka

Dobře strukturovaný a podrobný obsah prozrazuje pečlivé promyšlení tématu i designu práce, v úvodu autorka práce Kateřina Matesová sympaticky zdůvodňuje a vysvětluje volbu tématu subjektivními důvody i objektivním aktuálním významem, přičemž současně téma zužuje a zpřesňuje.¹ Před teoretickou částí je vhodně vytčena jediná necelá stránka, na níž autorka nicméně jasně vysvětluje výzkumnou otázku včetně podotázek, cíl práce a svůj koncepční přístup. Následuje strohý výčet faktů o studentské migraci. Drobnou pochvalu zasluží název této kapitoly, protože ta skutečně nemůže obsahovat nic objektivního (typy studia v zahraničí – jen fakta, byť seřazená a popsána kultivovaným způsobem), právě na rozdíl od následujícího oddílu, který již prozrazuje skutečnou invenci, neboť volí pro fenomén studentské migrace velmi vhodně výkladové rámce a kontexty (globalizace, transnacionalismus, sociální sítě a instituce (těm je věnována pozornost menší).

Metodologický oddíl je uveden větou „V této části práce následuje shrnutí veškerých kroků, které jsem provedla a které mne dovedly k výsledkům uvedeným v závěru.“ (str. 22) Popis metody „zpětně“ je poněkud neobvyklý, přitom např. právě ne v každé práci uváděná výzkumná strategie byla pochopitelně a zjevně stanovena předem (viz i poznámku pod čarou výše [resp. níže]). Použité metody jsou však popsány detailně a pečlivě i se skutečným porozuměním, přestože uvedená metodologická literatura čítá pouhé dva standardní tituly (Disman, Hendl) a částečně jeden stručný naopak méně známý článek (Konopásek), zjevně však těží z kvalitních metodologických kursů FHS a z dobrého vedení práce. Oddíl obsahuje podrobně popsany průběh výzkumu včetně náležitostí (terénní deník, etika výzkumu).

Vytěžený materiál výzkumu je v logickém členění, čtivě a přesvědčivě předveden v empirické části práce, přičemž autorka předem jasně upozorňuje na to, že již z názoru je předem zřejmé, že obě zkoumané skupiny (cizinci a Češi) budou svou situaci a její přínosy a zápory vnímat odlišně.

Závěr je stručný a budu se mu věnovat až v konečném hodnocení.

¹ Delší dobu se trochu podivuji, proč není předem schválený projekt práce i na bakalářské úrovni její povinnou přílohou.

2. Práce s literaturou

Seznam použité literatury je pro bakalářskou práci dostatečně bohatý, mohl by však být lépe tříděn (metodologická literatura, faktografické zdroje o zahraničním studiu, teorie), rovněž počet cizojazyčných titulů postačuje. Malou pochvalu zasluhuje i vytěžení bakalářské práce kolegyně – předchůdkyně.

Matesová pracuje s literaturou kvalifikovaně, cituje i interpretuje přesně. Poněkud mne zaskočil zastaralý citační úzus (tituly jsou uváděny jmenovitě vždy znovu v poznámkách pod čarou namísto nejstručnějším odkazem na seznam literatury přímo v textu); také citování ze sekundárního zdroje (dle Hendla, Dismana) by samo o sobě zvlášť u bakalářské práce příliš nevadilo, ale vhodné je uvést alespoň „podle“, „in“ apod.

3. Formální stránka

Celkem 64 strany typograficky jednotně a účelně (citace rozhovorů jsou správně zvýrazněny kurzívou) vypraveného čistého vlastního textu splňují nároky na bakalářskou práci. Práce obsahuje všechny povinné, zvykové i lehce nadstandardní náležitosti (Bibliografický záznam, Anglický název práce, Anotace, Abstract, Klíčová slova, Keywords, Poděkování) a dvě účelné tabulky, postrádám však přepisy rozhovorů. Autorka se sice zmiňuje, že jsou shromážděny na počítači a přístupné (zřejmě z důvodů etickovýzkumných) „výzkumníci a vedoucí“, přesto by snad měly být uvedeny v anonymizované podobě v příloze (nebo jsou na počítači jen audiozáznamy?).

Text je psán v 1. osobě singuláru kultivovaným, dobře čitelným slohem. Práce není prosta překlepů a mluvnických nebo stylistických poklesků a chyb, přestože vykazuje na FHS spíše nadstandardní úroveň. Přesto by se Matesová mohla při pečlivější redakci jen příkladmo uvedeným a dalším prohrěškům vyhnout: „z Koreji“ (str. 10); „středních“ (str. 10); roztažený nadpis na str. 13; (se) snažila (str. 13); germanismus „nechávej vzniknout“ (str. 15); „migrujících“ (str. 15); „povědomí a“ místo „povědomí o“ (str. 18); „... dle Henigovy klasifikace migrace_ jsou studenti...“ (str. 21); Anselm Strauss se nejmenuje Strausse (str. 22); „zahraničích“ (str. 24); zaváhání (str. 30); „vůče“ (str. 67); Baršová, Andrea a Pavel Barša (pořadí jmen; str. 69); procento by mělo být odděleno od číslovky mezerou: $99\% \times 9,9\% \times 83\%$ (str. 9); u zkratk je vhodné rozepsat při prvním výskytu celý název (EHEA; str. 10).

K věcně-stylistickým prohrěškům patří např. formulace „Je ale třeba vzít v úvahu fakt, že Česká republika nevede systematické údaje o migrujících studentech v terciárním vzdělávání, ale sleduje pouze data o studentech s cizí státní příslušností.“ (str. 9) nebo „V zahraničí studuje 3,3% studentů terciárního vzdělávání v ČR.“ (str. 10), jejichž obsah asi jen tuším...

4. Celkové hodnocení

Volbu, zúžení i zdůvodnění tématu jsem již ocenil stejně jako metodu včetně homogenizace vzorku, jehož velikost je malá, ale postačující (6 českých, 7 zahraničních studujících) a dobrého diverzifikovaného výběru respondentů. Chvályhodný je komentovaný způsob transkripce se zachováním maxima projevů kvůli jejich výpovědní hodnotě i čítankový přístup k etice výzkumu. Hlavní pochvalu však zaslouží citlivá a vnímavá aplikace metody, jejíž výsledky jsou čtivé a mají pro čtenáře vysokou výpovědní hodnotu.

Tradiční, byť rozhodně ne fatální, slabinou je závěr práce. Autorka je si plně vědoma typických znaků kvalitativního výzkumu a výslovně je uvádí: „Jednou ze základních charakteristik kvalitativního výzkumu je vysoká validita a nízká reliabilita. Dle Dismana: „Cílem kvalitativního výzkumu není ověření teorie, ale její vytváření.“ Výsledkem její práce

však *není* teorie, ale spíše věcné poznatky o samotném zkoumaném fenoménu (které by samozřejmě bylo možné dalším plošným výzkumem ověřit a rozšířit). To je pochopitelně v pořádku a závěry jsou zajímavé, informativní a vzhledem k aplikaci plausibilní. Text závěru však znovu obsahuje řadu citací, jež do *závěrů* už nepatří (viz cit. Disman výše). „Myslím, že těchto pár vět vystihuje...“ (str. 67) V závěru práce by již nemělo jít o dokladování citacemi, že postupy byly zvoleny vhodně a z nich odvozené závěry odpovídají realitě, ale o vlastní formulaci strukturovaných výsledků v zobecňující teoretické rovině a také jejím teoretickým pojmoslovím. To plní diplomantka místy dobře, ale místy si nadbytečně citacemi vypomáhá. Nemyslím si vzhledem ke kvalitě práce, že by zde byl příčinou typický finalizační spěch; autorce spíše chyběla trocha odvahy se nad vlastními zjištěními trochu s nadhledem ještě jednou zamyslet.

Otázka pro obhajobu: nabízí se mnoho otázek zobecňujících, resp. interpretujících výsledky bakalářské práce v různých kontextech, ale nenapadá mne žádná „přesná“... Jsem zvědav na samotný výkon diplomantky při obhajobě a navrhuji snad rámcovou otázku umožňující širší debatu: nemůže popsaná migrace vysokoškoláků vést k jisté „glokalizaci“ nebo zvýšení rozdílů mezi nimi a tou částí jejich generace, která nestuduje vysokou školu nebo nevyužívá možnosti zahraničních studijních pobytů? (Viz pěkně uplatněný (byť v Závěru...) citát „*Ono se těžko leze zpátky do té bubliny, jakmile z ní jednou vystrčíš hlavu,*“ podotkla na toto téma jedna z informátorek.“ (str. 67).

Práce bez pochyb splňuje požadavky kladené na bakalářské absolutorium a proto ji **doporučuji** přijmout **k obhajobě**. Přes uvedené výhrady ji pro popsané kvality navrhuji hodnotit jako **výbornou**, byť s podmínkou výkonu při obhajobě.